

2022 FRANSA CUMHURBAŞKANLIĞI SEÇİMLERİ

Doç. Dr. Ozan ÖRMECİ¹

Öz: Avrupa'nın lider ülkelerinden olan Fransa'da, 2022 yılında ülkedeki en üst yürütme makamı olan Cumhurbaşkanlığı için kıyasıya bir yarış yaşanacaktır. Bu yarışta her ne kadar mevcut Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron favori olarak gösterilse de, sürpriz yaşanması ihtimali olduğunu düşünenler de vardır. Bu makalede, 2022 Fransa Cumhurbaşkanlığı seçimleri tüm yönleriyle analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: *2022 Fransa Cumhurbaşkanlığı seçimleri, Emmanuel Macron, Marine Le Pen, Eric Zemmour, Valérie Pécresse, Jean-Luc Mélenchon.*

Article Category: Political Science

Date of Submission: 25.01.2022

Date of Acceptance: 03.02.2022

---

¹ Doçent Doktor, İstanbul Kent Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü.
Email: ozan.ormeci@kent.edu.tr / ozanormeci@gmail.com.
ORCID: 0000-0001-8850-6089.

2022 FRENCH PRESIDENTIAL ELECTIONS

Abstract: France, as one of the leading countries of Europe, will witness a competitive race in 2022 for the highest executive body of the country, the Presidency. Although the current President Emmanuel Macron is shown as the favorite of the elections by many, some others think that there could be a surprising result in the elections. This article will analyze 2022 French Presidential elections in all aspects.

Keywords: *2022 French Presidential elections, Emmanuel Macron, Marine Le Pen, Eric Zemmour, Valérie Pécresse, Jean-Luc Mélenchon.*

Giriş

Fransa’da Cumhurbaşkanlığı seçimleri 10 Nisan ve 24 Nisan 2022 tarihlerinde yapılacaktır. İki turlu bu seçim sonucunda, Fransa’yı 2022-2027 döneminde yönetecek olan Cumhurbaşkanı belirlenecektir. Bu makalede, 2022 Fransa Cumhurbaşkanlığı seçimleri tüm yönleriyle analiz edilecek; seçime giden son 5 yıllık süreçte Fransa’da yaşanan önemli olaylar özetlenecek, seçimde yarışacak adaylar tanıtılacak ve seçime dair yapılan güncel anket sonuçları değerlendirilecektir.

1. Fransa’da Cumhurbaşkanlığı Seçimleri

4 Ekim 1958 tarihli Fransa anayasasının 6. maddesine göre, Fransa Cumhurbaşkanı 5 yıllığına ve ancak üstüste iki dönem seçilebilir.² Bu değişiklikler, 1962 yılındaki anayasa değişikliği referandumu sonrasında yürürlüğe girmiş ve Cumhurbaşkanı’nın doğrudan halk oyuyla ve iki turlu bir seçimde yüzde 50’nin üzerinde oyla seçilmesi kabul edilmiştir. 2000 yılına kadar 7 yıl için seçilen Cumhurbaşkanı’nın görev süresi, 2000 yılında yapılan anayasal değişikliğiyle birlikte 5 yıla düşürülmüştür. Geçmişte 7 yıl kuralı olduğu dönemde, François Mitterrand (1981-1995) ve Jacques Chirac (1995-2007) gibi uzun süreli Cumhurbaşkanı görev yapsa da, günümüzde bir siyasetçi en fazla 10 yıl görevde kalabilmektedir.

Fransa’da, 1958 anayasasının 7. maddesi Cumhurbaşkanlığı seçimlerini düzenlemektedir. Buna göre; salt çoğunlukla seçilen Cumhurbaşkanı’nın yüzde 50’den fazla oy alması ve bunu ilk turda yapamaz ise, ilk turda en yüksek oyu alan iki adayın yarışacağı ve 14 gün sonra yapılacak ikinci tur seçimde gerçekleştirmesi beklenmektedir.³

Yarı-başkanlık sistemi ile yönetilen Fransız Beşinci Cumhuriyeti’nde, yürütme iki başlıdır: Cumhurbaşkanı ve hükümet. Ancak parlamenter sistemlerden farklı olarak, Fransa’da asıl yetki Cumhurbaşkanı’nın elindedir. Bu anlamda Fransa Cumhurbaşkanı’nın yetkileri sembolik yetkilerin çok ötesindedir. Cumhurbaşkanı, özellikle ulusal savunma ve dış siyaset konularında neredeyse tek yetkilidir.⁴ Bu nedenle, Fransa’da siyasetin en üst makamı Cumhurbaşkanlığıdır ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri ülkedeki en önemli siyasi yarıştır.

---

² Conseil Constitutionnel, “Constitution du 4 octobre 1958”, Erişim Tarihi: 23.01.2022, Erişim Adresi: https://www.conseil-constitutionnel.fr/sites/default/files/as/root/bank_mm/constitution/constitution.pdf, s. 3.

³ A.g.e.

⁴ Ozan Örmeci & Temmuz Yiğit Bezmez (2019), *Fransa Siyaseti ve Dış Politikası*, İstanbul: Bilgesam Yayınları, ss. 63-64.

1965 yılındaki ilk doğrudan halkoyuyla yapılan seçimlerde, Beşinci Cumhuriyet'in kurucusu olan General Charles de Gaulle, sosyalist aday François Mitterrand karşısında ikinci turda yüzde 44,8'e karşı yüzde 55,2 oyla galip gelmiş ve 1959'dan beri sürdürdüğü Cumhurbaşkanlığı görevine bu defa doğrudan halkoyuyla seçilerek devam etmiştir.

De Gaulle sonrasında 1969 yılında yapılan seçimlerde yine ilk turda hiçbir aday yüzde 50+1 oya ulaşamamış ve ikinci turda mücadele eden Georges Pompidou ile Alain Poher arasındaki yarış, rakibine yüzde 41,79'ya karşı yüzde 58,21'le üstünlük sağlayan Pompidou kazanarak, Beşinci Cumhuriyet'in ikinci Cumhurbaşkanı seçilmiştir.

Pompidou'nun vefatı sonrasında 1974 yılında yapılan üçüncü seçimlerde yarış yine ikinci tura kalmış ve bu turda rakibi ve solun adayı François Mitterrand'a yüzde 49,19'a karşı yüzde 50,81'le üstünlük sağlayan liberal siyasetçi Valéry Giscard d'Estaing, Beşinci Cumhuriyet'in üçüncü Cumhurbaşkanı olmuştur.

1981 yılında yapılan rövanşta ise, bu defa Mitterrand, Giscard d'Estaing'i ikinci turda yüzde 48,24'e karşı yüzde 51,76 düzeyinde oyla geride bırakmış ve Beşinci Cumhuriyet'in toplamda dördüncü ve ilk solcu Cumhurbaşkanı olmuştur.

François Mitterrand, 1988 seçimlerinde bu defa merkez sağın adayı Jacques Chirac ile yarışmış ve ikinci turda rakibine yüzde 45,98'e karşı yüzde 54,02 düzeyinde oyla üstünlük sağlayarak, 7 yıl daha Elize Sarayı'nda görev yapmaya hak kazanmıştır.

14 yıllık Mitterrand döneminden sonra yapılan 1995 Fransa Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde ise, Jacques Chirac, Sosyalist Partili Lionel Jospin karşısında ikinci turda yüzde 47,4'e karşı yüzde 52,6 düzeyinde oyla üstünlük sağlamış ve Beşinci Cumhuriyet'in beşinci Cumhurbaşkanı olmuştur.

Jacques Chirac, 2002 seçimlerinde aşırı sağın adayı Jean-Marie Le Pen karşısında ikinci turda yüzde 82,2 düzeyinde oyla rahat bir zafere koşmuş ve 5 yıl daha görev yapmaya hak kazanmıştır.

12 yıllık Chirac iktidarı ardından, 2007 Fransa Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde, merkez sağın adayı Nicolas Sarkozy, Sosyalist Partili Ségolène Royal karşısında ikinci turda yüzde 46,9'a karşı yüzde 53,1'le üstünlük sağlamış ve Fransız Beşinci Cumhuriyet'inin altıncı Cumhurbaşkanı seçilmiştir.

2012 yılında ise, ikinci turda, Sarkozy, Sosyalist Partili François Hollande karşısında beklenmedik bir yenilgi almış ve rakibine yüzde 48,4'e karşı yüzde 51,6 oyla üstünlük sağlayan Hollande, Beşinci Cumhuriyet'in yedinci Cumhurbaşkanı olmuştur.

2017 yılında yapılan son Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde ise, seçime bağımsız aday olarak giren liberal siyasetçi Emmanuel Macron, ikinci turda Marine Le Pen karşısında yüzde 33,90'a karşı yüzde 66,10 oyla seçimi kazanmış ve Beşinci Cumhuriyet'in sekizinci Cumhurbaşkanı seçilmiştir.

Fransa'da yapılan Cumhurbaşkanlığı seçimleri incelendiğinde; tüm seçimlerin ikinci turda neticelendiği ve hiçbir zaman ilk turda bir adayın yüzde 50+1 oyu bulamadığı ve seçimi daima merkez sol, merkez veya merkez sağ siyasetçilerin kazandığı, bu anlamda aşırı sol ve aşırı sağın başarı şansının yüksek olmadığı görülmektedir.

2. 2017'den Günümüze Fransa Siyasetinde Yaşanan Önemli Gelişmeler

2.1. Sarı Yelekliler Protestoları

Fransa'da ekonomik sorunları gerekçe göstererek başlatılan Sarı Yelekliler (*Gilet Jaunes*) protestoları, 17 Kasım 2018'den beri devam etmektedir. 17 Kasım 2018-14 Mart 2020 dönemindeki ilk etapta, haftasonları başkent Paris ve diğer büyük şehirlerde toplanan on binlerce gösterici, Cumhurbaşkanı Macron'un ekonomik reformlarını ve hayat pahalılığını gerekçe göstererek sokaklara dökülmüş ve büyük gösteriler organize etmişlerdir. Gösteriler, Fransa'da ekonomiyi de kötü etkilemiş ve özellikle turizm sektörü, zaman zaman şiddet olaylarını da içeren gösterilerden olumsuz şekilde etkilenmiştir. Bu ilk etap, Covid-19'a bağlı olarak yapılan sosyal hayat kısıtlamaları ile sona ermiş ve gösterilere ara verilmiştir. Ancak sosyal hayatın normale dönmeye ve kısıtlamaların kalkmaya başladığı 12 Eylül 2020 tarihinden itibaren, gösterilerin ikinci etabı katılımcı sayısı ve medya görünürlüğü azalarak da olsa halen devam etmektedir.

Protesto gösterilerinin şiddetlenmesi sonrasında, Cumhurbaşkanı Macron, Fransız halkına duygusal bir mektup yazmış ve reformlar konusunda ulusal bir tartışma yaparak ona göre hareket etmeyi taahhüt etmiştir.⁵ Macron, ayrıca, ekonomik reform programından da bazı tavizler vererek;

---

⁵ Basri Alp Akıncı (2019), "Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'un Sarı Yelekliler Protestoları Sonrasında Fransız Halkına Mektubu", Uluslararası Politika Akademisi, 18.01.2019, Erişim Tarihi: 25.01.2022, Erişim Adresi: <http://politikaakademisi.org/2019/01/18/fransa-cumhurbaşkanı-emmanuel-macronun-sari-yelekliler-protestolari-sonrasında-fransız-halkına-mektubu/>.

önce halkın öfkesine neden olan son akaryakıt zammını 6 ay süreyle ertelemiş, daha sonra da 1.200 avro olan asgari ücretin 2019’da 100 avro arttırılacağını ve 2.000 avronun altında kazanan emeklilerden yeni alınmaya başlanan sosyal güvenlik vergisinin iptal edildiğini duyurmuştur.⁶ Macron’un bu süreçte zaman kazanarak ve özellikle gösterilerde kullanılan şiddeti ayıplayarak olayların sönümlenmesini sağladığı belirtilebilir.

Sarı Yelekliler protestolarının nedenlerine bakıldığında, siyasaldan çok ekonomik talepler ön plana çıkmaktadır. Göstericiler, halkın satın alma gücünün artması, işsizlik oranlarının düşürülmesi, vergilerin azaltılması ve Fransa’da yasadışı olarak bulunan ve çalışan göçmenlere izin verilmemesi gibi taleplerde bulunmakta ve bu konularda yeterince aktif davranmayan Macron ve hükümeti istifaya davet etmektedirler.⁷ Halkın bu konuda öfkesini doruk noktasına ulaştıran ve bardağı taşıran son gelişme ise akaryakıt zamları olmuştur. Bu gibi temel konuların yanında, şehirlerarası otoyollarda radar hız sınırının 90 kilometreden 80 kilometreye düşürülmesi ve Fransa’da 2017 yılında yeni bir umut olarak ve büyük bir destekle seçilen Cumhurbaşkanı Macron’un seçildikten sonra halka tepeden bakan bazı açıklamalar yapması ve “*zenginlerin Cumhurbaşkanı*” olarak algılanmaya başlaması da protestocuların gözünden düşmesinde etkili olmuştur.⁸ Ek olarak, Fransız siyasi kültüründe isyan-devrim geleneği ve radikal demokrasi taleplerinin oldukça olumlu bir konumunun olması da bu hususta bir gerekçe olarak belirtilebilir. Zira 1789’daki Büyük Fransız Devrimi’nden bu yana, Fransa, devrimci akımların güçlü olduğu bir ülke olagelmış ve Fransız siyasal tarihinde protesto eylemlerine ve radikal demokrasi taleplerine diğer ülkelere kıyasla daha yoğun olarak rastlanmıştır.⁹

Bu konuda 23 Ocak 2019 tarihinde Chatham House tarafından düzenlenen “*Une Nouvelle Révolution? Macron and the Gilets Jaunes*” (Yeni Bir Devrim Mi? Macron ve Sarı Yelekliler) panelde konuşan *The Economist* dergisinden Emily Mansfield, Cumhurbaşkanı Macron’un 2022 yılında yapılacak olan Cumhurbaşkanlığı seçimleri öncesinde iş piyasasının liberalleştirilmesini gerçekleştirmeye çalıştığını, ancak bu süreçte Cumhurbaşkanı’nın seçmen nezdinde ciddi bir destek kaybına uğradığını düşünmektedir. Sarı Yelekliler protestolarına sebep olan benzin fiyatlarındaki -vergilendirmeye dayalı- artışın aslında bardağı taşıran son damla olduğunu kaydeden Mansfield, halkın reel ücretler ve kamu hizmetleri konusunda zaten hâlihazırda

⁶ Ozan Örmeci (2019), “Sarı Yelekliler Protestolarının Analizi”, *Stratejist Dergisi*, Şubat 2019, s. 46.

⁷ A.g.e.

⁸ A.g.e.

⁹ A.g.e.

sıkıntıları olduğunu (özellikle kırsal bölgelerde) söylemektedir.¹⁰ Aynı panelde konuşan University College London'dan (UCL) Fransa ve Avrupa Politikaları uzmanı akademisyen Philippe Marlière ise, Sarı Yelekliler'in sınıflararası geçişkenlik gösteren büyük bir kitleyi bir araya getirmeyi başardığını düşünmekte, buna karşın tipik bir Sarı Yelekliler göstericisinin beyaz, orta yaşlı, erkek ve orta-alt gelir grubundan olduğunu iddia etmektedir.¹¹ Panelin son konuşmacısı olan Chatham House Avrupa Programı'nda görevli akademisyen Quentin Peel ise, Fransa'da 2019 Ocak ayında yapılan son yapılan anketlerde Macron'a verilen desteğin Aralık 2018'deki yüzde 23'ten yüzde 27'ye yükseldiğine dikkat çekerek, Cumhurbaşkanı'nın bu süreci o kadar da kötü yönetmediği mesajını vermektedir.¹²

Sarı Yelekliler hareketi, Cumhurbaşkanı Macron'un yenilmez imajına ciddi bir darbe vurmuş ve onun ikinci 5 yıl için seçilmesinin o kadar da kolay olmayabileceğini gösteren önemli bir sosyal hareket olarak tarihe geçmiştir. Çok farklı yerler ve kökenlerden gelen protestocuların ortak bir siyasi eğilimi ve bir siyasi liderleri olmasa da, genel olarak sosyoekonomik meselelerle birlikte göçmen karşıtlığını öne çıkaran aşırı sağcı popülist bir damarın olduğu ve bu damarın Marine Le Pen gibi siyasetçilerin işine geldiği söylenebilir.¹³ 68 kuşağının sembol ismi Daniel Cohn-Bendit de, Sarı Yelekliler hareketinin devrimci 68 kuşağı gibi olmadığını ve otoriterliği beslediğini düşünmektedir.¹⁴ Fransız coğrafyacı ve yazar Christophe Guilluy'nun 2014'te yayımlanan *La France périphérique* (Periferik Fransa) kitabında vurguladığı ilginç bir husus ise, Fransa ve diğer gelişmiş Batı ülkelerinde son yıllarda işçi nüfusu ve çalışan kesimin ağırlığının büyük şehirlerden taşra kentlerine kaymaya başlamasıdır. Guilluy, taşra bölgelerinde unutulmuşların tahminen Fransa nüfusunun yüzde 60'ını oluşturduğunu ve bu yaygın toplumsal grubun nezdinde zor yaşam koşullarının ve onların siyasal ve sosyoekonomik taleplerini görmezden gelen merkez siyaset ile "*Bourgeois-bohème*" (bobo) kesimlerin son dönemde öfkeye neden olduklarını iddia etmektedir.¹⁵ Ayrıca Fransa'daki gelir eşitsizliği hususu, son dönemde Sosyalist Parti'ye yakın

---

¹⁰ Ozan Örmeci (2019), "Chatham House'da Düzenlenen 'Sarı Yelekliler' Paneli", Uluslararası Politika Akademisi, 19.02.2019, Erişim Tarihi: 25.01.2022, Erişim Adresi: <http://politikaakademisi.org/2019/02/19/chatham-houseda-duzenlenen-sari-yelekliler-paneli/>.

¹¹ A.g.e.

¹² A.g.e.

¹³ Ozan Örmeci (2019), "Sarı Yelekliler Protestolarının Analizi", *Stratejist Dergisi*, Şubat 2019, s. 47.

¹⁴ Kim Willsher (2018), "May 1968 was a revolution – now the violence is just frightening", *The Guardian*, 08.12.2018, Erişim Tarihi: 25.01.2022, Erişim Adresi: <https://www.theguardian.com/world/2018/dec/08/daniel-cohn-bendit-gilets-jaunes-macron-may-68-paris-student-protest>.

¹⁵ Ozan Örmeci (2019), "Sarı Yelekliler Protestolarının Analizi", *Stratejist Dergisi*, Şubat 2019, ss. 47-48.

ekonomist Thomas Piketty'nin yazdığı 2013 tarihli *Yirmi Birinci Yüzyılda Kapital* (orijinal Fransızca ismiyle *Le Capital au XXIe siècle*) kitabıyla da gündeme gelmiştir.

2.2. Covid-19 Pandemisi

Covid-19 veya koronavirüs pandemisi, tüm dünya ülkelerini olduğu gibi Fransa'yı da olumsuz şekilde etkilemiştir. Covid-19 nedeniyle uzun süre sosyal hayatın kısıtlandığı Fransa'da, ekonomi de bu süreçten olumsuz etkilenmiştir. Öyle ki, Macron'un seçilmesi ardından 2017 yılında yüzde 2,29, 2018 yılında yüzde 1,86 ve 2019 yılında yüzde 1,84 düzeyinde büyüyen Fransa ekonomisi, 2020 yılında yüzde 7,85'lik rekor bir küçülme yaşamıştır.¹⁶ 2021 yılında ise, Fransa'nın ekonomik büyüme oranı yüzde 6,29 düzeyinde olmuştur.¹⁷

Covid-19 pandemisi sürecinde Fransa'nın aşı geliştirememesi, bu ülkenin dünyanın en gelişmiş ülkelerinden biri olarak imajına gölge düşürürken, Cumhurbaşkanı Macron'un aşı olmak istemeyenlere yönelik benimsediği sert retorik eleştirenler olmuştur. Macron, *Le Parisien* gazetesine verdiği bir röportajda, "*Fransa'da aşısızların hayatını zorlaştıracam*" açıklamasını yaparken¹⁸, Fransa'nın aşılama konusundaki başarısı dikkat çekmektedir. Öyle ki, ülkedeki nüfusun yüzde 90'ından fazlasının iki doz aşı olduğu belirtilmektedir.

2.3. Terör Olayları

2015-2016 döneminde *Charlie Hébdó* dergisine baskınla başlayan Irak-Şam İslam Devleti (İŞİD-DEAŞ) kaynaklı birçok terör saldırısına maruz kalan Fransa'da, 2020 yılı Ekim ayında ikinci bir terör dalgası yaşanmıştır. Hz. Muhammed karikatürlerinin yayınlanmasının yeniden gündeme gelmesi ve Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'un İslam dininde reformu teşvik eden açıklamalarının İslam dünyasındaki radikallerden tepki çekmesi nedeniyle başladığı düşünülen ikinci dalga terörde, ilk olarak Samuel Pety adlı bir öğretmen kafası, 18 yaşındaki Çeçen bir mülteci tarafından kesilmiş ve bu olay ülkede büyük bir korku ve öfkeye neden olmuştur. Terör dalgası, Ekim ayı sonunda Nice şehrindeki Notre-Dame Kilisesi'nde Tunus'tan gelen genç bir

¹⁶ The World Bank, "GDP growth (annual %) – France", Erişim Tarihi: 24.01.2021, Erişim Adresi: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=FR>.

¹⁷ Statista.com, "France: Real gross domestic product (GDP) growth rate from 2016 to 2026", Erişim Tarihi: 24.01.2021, Erişim Adresi: <https://www.statista.com/statistics/263604/gross-domestic-product-gdp-growth-rate-in-france/>.

¹⁸ *BBC Türkçe* (2022), "Macron: Fransa'da aşısızların hayatını zorlaştıracam", 05.01.2022, Erişim Tarihi: 24.01.2021, Erişim Adresi: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-59876121>.

mültecinin dört kişiyi bıçaklayarak öldürmesi ile Avignon'da Fransız polisine ve Suudi Arabistan'ın Cidde şehrindeki Fransa Başkonsolosluğu'na yapılan saldırılarla devam etmiştir.¹⁹

Bu gibi olaylar, laik sistemi nedeniyle radikal İslamcı grupların hedefinde olan Fransa'nın din motifli teröre kolaylıkla maruz kalabildiğinin bir kez daha anlaşılması ve ülkedeki fay hatlarının yeniden gerilmesi anlamında etkili olmuştur. Bu tip olaylar ülkede İslamofobik bir siyasi gündem takip eden aşırı sağ ve genel olarak sağın işine yaramakta ve güvenlik siyasetini ülkedeki en önemli gündem maddesi haline getirerek, sosyoekonomik meselelerin konuşulmasını önlemektedir. Fransa'da yaşayan Türk akademisyen Prof. Dr. Ahmet İnsel'e göre, Cumhurbaşkanı Macron ise, aşırı sağın güçlenmesine engel olmak istemesi nedeniyle, bu gibi olaylarda sert ama aşırı sağ siyasetin geneline hâkim olan havadan daha ılımlı bir retorik ve politika takip etmekte ve bu olay Türkiye-Fransa ilişkilerini de olumsuz etkilemektedir.²⁰ Nitekim Macron, son dönemde “*ayrılıkçılıkla mücadele*” (*lutte contre les séparatismes*) kavramı çerçevesinde son dönemde 1905 tarihli laiklik yasasını değiştireceğine dair sinyaller vermektedir. Macron, 2 Ekim 2020 tarihinde yaptığı önemli bir konuşma ile, yakında bu konuda harekete geçeceğini açıklamıştır. Bu konuşmada, Macron, laikliğin Fransa'yı birleştiren çok önemli bir değer olduğunu vurgularken, İslamcı ayrılıkçılığı (*séparatisme islamiste*) hedef olarak seçmiş ve bu şekilde hareket eden kişilerin Cumhuriyet değerlerine uygun davranmadığını iddia etmiştir.²¹ Macron, bu kapsamda, özellikle Fransa'daki imamların yurtdışından para almalarının engellenmesi, camilerin aşırılık yanlısı kişilerden arındırılması ve Fransız değerlerine uygun imam ve Müslüman entelektüellerin yetiştirilmesi gibi temaları öne çıkarmıştır.

2.4. 2020 Belediye Seçimlerinde Yeşiller'in Başarısı

Fransa'da ilk turu 2020 yılı Mart ayında, ikinci turu ise Covid-19 pandemisi nedeniyle Haziran ayı sonunda gerçekleştirilen belediye seçimlerinde, Fransa Yeşiller Partisi (EELV-*Europe Écologie Les Verts*), Lyon, Bordeaux, Strasbourg, Poitiers, Besançon ve Marsilya gibi önemli

¹⁹ Ozan Örmeci (2020), “Fransa’da Yeni Terör Dalgası”, Uluslararası Politika Akademisi, 30.10.2020, Erişim Tarihi: 24.01.2022, Erişim Adresi: <http://politikaakademisi.org/2020/10/30/fransada-yeni-teror-dalgasi/>.

²⁰ *Medyascope*, “Türkiye-Fransa gerilimi ve boykot çağrısı - Konuk: Ahmet İnsel”, 27.10.2020, Erişim Tarihi: 24.01.2021, Erişim Adresi: https://www.youtube.com/watch?v=S57m_xaGvNA.

²¹ Elysée, “La République en actes : discours du Président de la République sur le thème de la lutte contre les séparatismes.”, 02.10.2020, Erişim Tarihi: 24.01.2021, Erişim Adresi: <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2020/10/02/la-republique-en-actes-discours-du-president-de-la-republique-sur-le-theme-de-la-lutte-contre-les-separatismes>.

şehirlerin belediyelerini kazanarak beklenmedik büyük bir başarıya imza atmıştır.²² Genel olarak Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'un partisi *La République en Marche* (LREM) yani Cumhuriyet Yürüyüşü'nün yenilgisi olarak yorumlanan seçimlerde, başkent Paris belediyesini ise Sosyalist Parti (PS) adayı Anne Hidalgo, Yeşiller ile ortak liste çıkararak tekrar kazanmayı başarmıştır. Hidalgo, bu şekilde partisinin 2022 Cumhurbaşkanlığı seçimlerindeki adayı olma şansını da arttırmıştır. Katılımın pandemi nedeniyle yüzde 40'lar düzeyinde kaldığı seçimler sonrasında, Yeşiller Partisi (EELV) Sözcüsü Eva Sas, söz konusu zaferi “*Yeşil Dalga*” olarak yorumlamış ve Cumhurbaşkanı Macron'un ekolojik başarısızlığından dem vurmıştır.²³

3. 2022 Cumhurbaşkanlığı Seçimlerinde Yarışacak Adaylar

Fransa'da geleneksel olarak yakın zamana kadar iki büyük siyasi hareket bulunmaktaydı: merkez sağ (RPR, UMP ve şimdi de Cumhuriyetçiler-*Les Républicains*/LR) ve merkez sol (Sosyalist Parti-*Parti Socialiste*/PS). Ancak Emmanuel Macron, 2017 yılında beklenmedik bir şekilde yeni Fransa Cumhurbaşkanı seçilince, *La République en Marche* (LREM) adlı yeni bir parti oluşturdu ve merkez sağ ve merkez soldan aldığı oylarla merkezde yeni bir denge unsuru oldu. Ayrıca Fransa'da son yıllarda aşırı sağda Ulusal Cephe (*Front National*/FN) ve aşırı solda Boyun Eğmeyen Fransa (*La France Insoumise*/FI) adlı kitlesel partilerden söz etmek gerekmektedir.

Bu partilerden merkez sağ Cumhuriyetçilerin adayı 1967 doğumlu kadın siyasetçi Valérie Pécresse olmuştur. İyi okullarda eğitim aldıktan sonra Chirac döneminde Cumhurbaşkanı danışmanlığı yapan Pécresse, 2002-2007 ve 2012-2016 dönemlerinde Yvelines milletvekili olarak görev yapmıştır. Pécresse, François Fillon'un Başbakanlığı döneminde Yükseköğretim ve Araştırma Bakanlığı (2007-2011), Hükümet Sözcülüğü (2011-2012) ve Maliye Bakanlığı (2011-2012) gibi üst düzey görevlerde bulunmuştur. Türkiye'nin Avrupa Birliği (AB) üyeliğine karşı çıkan²⁴ Pécresse, seçim kampanyası döneminde Hankendi'de sözde Dağlık Karabağ Cumhuriyeti'nin temsilcileriyle görüşmesinin ardından Azerbaycan Devleti tarafından eleştirilmiş, bu eleştiriler üzerine de Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev tarafından ölümlü

²² Ozan Örmeci (2020), “2020 Fransa Belediye Seçimleri: Yeşillerin Çıkışı”, Uluslararası Politika Akademisi, 03.07.2020, Erişim Tarihi: 24.01.2021, Erişim Adresi: <http://politikaakademisi.org/2020/07/03/2020-fransa-belediye-secimleri-2/>.

²³ A.g.e.

²⁴ Bahtiyar Kucuk (2021), “Fransa cumhurbaşkanı adayı Valerie Pécresse: AB genişlemesi özellikle Türkiye için sona ermeli”, *Euronews*, 09.12.2021, Erişim Tarihi: 25.01.2022, Erişim Adresi: <https://tr.euronews.com/2021/12/09/fransa-cumhurbaskan-aday-valerie-pecresse-ab-genislemesi-ozellikle-turkiye-icin-sona-ermel>.

tehdit edildiğini iddia etmiştir.²⁵ Péresse, deneyimi ve partisi içerisindeki liberal kanadı temsil etmesiyle²⁶, Fransa’da geniş kitlelere hitap edebilecek önemli ve başarı şansı olan bir adaydır. Péresse, ayrıca Fransa’da merkez sağın ilk kadın Cumhurbaşkanı adayı olarak da tarihe geçmiştir. Péresse seçilirse, Macron çizgisini devam ettiren bir Cumhurbaşkanı olabilir.

Sosyalist Parti (PS) de bu seçimde bir kadın Cumhurbaşkanı adayı ile yarışa girmiştir. 1959 doğumlu ve İspanyol asıllı Paris Belediye Başkanı Anne Hidalgo, 2014’ten beri bu görevi yürüten tanınmış bir isimdir. François Hollande’ın Cumhurbaşkanlığı sonrasında büyük düşüşe geçen partisini yeniden zirveye taşımak isteyen Hidalgo, yarışan renk getirmesi beklenen ancak pek kazanma ihtimali verilmeyen bir aday durumundadır. Bunun sebebi de Sosyalist Parti’nin 2017’den beri halen toparlanamamış olmasıdır.

Son dönemde Ulusal Cephe adlı partisinin adını *Rassemblement National* (RN) yani Ulusal Birlik olarak değiştiren Marine Le Pen de seçimdeki en iddialı adaylardan birisi olarak özellikle sağ ve aşırı sağ seçimde karşılık bulmaktadır. Jean-Marie Le Pen’in kızı olan 1968 doğumlu Marine Le Pen, senelerdir üst düzey siyaset yapan ve partisini babasına kıyasla daha merkez siyasete sokmayı başarmış bir kişidir. Le Pen’in ikinci tura kalması yüksek ihtimal olarak görülmektedir. Üçüncü defa Cumhurbaşkanı aday olan Le Pen, 2012’de ilk turda yüzde 17,9 oyla üçüncü olmuş, 2017’de ise ikinci turda Macron karşısında yüzde 33,90 oy almayı başarmıştır (ilk turda yüzde 21,3). Le Pen, bu defa bir ihtimal hayallerini gerçekleştirerek Fransa Cumhurbaşkanı olma şansı yakalayabilir. Le Pen’in en büyük dezavantajı ise, Fransız seçmenlerin ikinci turda daha merkezci adaya yönelme gelenekleridir. Le Pen seçilirse, kuşkusuz Fransa’nın göçmen politikası ve NATO ve AB ile ilişkilerinde çok önemli ve ciddi değişiklikler yaşanabilir. Zira bu konularda Marine Le Pen’in duruşu oldukça serttir.

2020 belediye seçimlerinde sürpriz bir başarı gösteren Fransa Yeşiller Partisi (EELV-*Europe Écologie Les Verts*) ise, bu seçimde Cumhurbaşkanı adayı olarak 1967 doğumlu ve 2009’dan beri Fransa adına Avrupa Parlamentosu milletvekili olan Yannick Jadot’u göstermiştir. Partisinin ılımlı kanadını temsil eden Jadot’ya seçimde fazla şans tanınmamaktadır.

---

²⁵ *Sputnik Türkiye* (2022), “Azerbaycan’ın Paris Büyükelçiliği’nden Fransız cumhurbaşkanı adayı Pecessee’e tepki”, 18.01.2022, Erişim Tarihi: 25.01.2022, Erişim Adresi: <https://tr.sputniknews.com/20220118/azerbaycanin-paris-buyukelciligidinden-fransiz-cumhurbaskani-adayi-pecessee-tepki-1052862362.html>.

²⁶ *TV5 Monde* (2022), “Présidentielle 2022 en France : qui sont les candidats déclarés ?”, 19.01.2022, Erişim Tarihi: 25.01.2022, Erişim Adresi: <https://information.tv5monde.com/info/presidentielle-2022-en-france-qui-sont-les-candidats-declares-435377>.

2000-2002 döneminde Sosyalist Parti'den Bakanlık yapan 1951 doğumlu deneyimli siyasetçi Jean-Luc Mélenchon da, bu seçimde aşırı sol Boyun Eğmeyen Fransa (FI) partisinin lideri ve Cumhurbaşkanı adayı olarak boy göstermektedir. 2012 Cumhurbaşkanlığı seçimi ilk turunda yüzde 11,1 oyla dördüncü olan Mélenchon, 2017 seçimlerinde ise bu defa yüzde 19,6 oyla dördüncü olmuştur. Mélenchon da, aşırı sol kimliği nedeniyle kazanmasına pek ihtimal verilmeyen bir adaydır.

2012-2016 döneminde Fransa Adalet Bakanı olarak görev yapan ve eşcinsellere evlenme hakkı getiren “*Mariage pour tous*” (Herkes için evlilik) yasası sayesinde özellikle LGBT camiasında çok popüler bir isim haline gelen 1952 Fransız Guyanası doğumlu Christiane Taubira da 2022 Fransa Cumhurbaşkanlığı seçimleri için adaylığını açıklamış bir isimdir. Ancak Taubira'ya da seçimde şans tanınmamaktadır.

Medyada çok sık yer alması nedeniyle 2022 Fransa Cumhurbaşkanlığı seçimlerine renk getiren bir aday ise, 1958 doğumlu Fransız gazeteci ve siyasetçi Eric Zemmour'dur. Seçim kampanyası döneminde Ermenistan ziyaretiyle dikkat çeken Zemmour, özellikle İslamcı gruplara ve göçmenlere karşı sert tutumu nedeniyle Marine Le Pen'den bile daha sağda kabul edilen aşırı sağ tandanslı bir adaydır. Zemmour, 2021 yılında *Reconquête* (İstirdat) adlı bir siyasi parti de kurmuştur.²⁷ Zemmour, son anketlere göre ülkede bayağı popüler hale gelmiş ve seçimde ikinci tura ulaşma şansı olan bir aday kimliği yakalamıştır. Ancak sert fikirleri ve kutuplaştırıcı üslubu nedeniyle Zemmour'a ikinci turda yüksek oranda destek çıkması beklenmemektedir.

Henüz Cumhurbaşkanı adaylığını açıklamayan 1977 doğumlu Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron ise, herşeye rağmen seçimin büyük favorisi durumundadır ve tekrar aday olmasına kesin gözüyle bakılmaktadır. 2004'te École Nationale d'Administration-ENA'yı bitirdikten sonra Fransa Ekonomi Bakanlığı'nda maliye müfettişi olarak çalışmaya başlayan Macron, 2007'de Jacques Attali başkanlığındaki Fransa'nın ekonomik büyümesini güçlendirme amaçlı komisyonun yardımcı raportörü olmuş, 2008'de ise Rothschild & Cie grubunda ticari bankacı olarak yüksek maaşlı bir pozisyonda göreve başlamıştır. 24 yaşında Sosyalist Parti'ye katılan Macron, François Hollande'ın Cumhurbaşkanlığı döneminde Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreter Yardımcısı ve ikinci Manuel Valls hükümetinde 2014-2016 döneminde Ekonomi, Sanayi ve Dijital Ekonomi Bakanı olarak yapmıştır. 2017 seçimlerine *En Marche!* adlı kendisinin kurduğu

---

²⁷ A.g.e.

siyasi hareketin lideri olarak ve bağımsız giren Macron, seçimi beklenmedik bir şekilde kazanınca liberal-merkez çizgideki LREM (Cumhuriyet Yürüyüşü) partisini kurdurmuştur. Macron, Cumhurbaşkanı olarak görev yaptığı 5 yıllık süreçte uluslararası kamuoyunca genelde desteklenmiş, ancak ülke içerisinde Sarı Yelekliler protestoları nedeniyle zor günler geçirmiştir. Macron, önceden kazanmasına kesin gözüyle bakılan bu seçimde zorlanabilir ve hatta sürpriz bir yenilgi alabilir; zira tüm anketler, Fransız halkı için en önemli konunun (yüzde 52) alım gücü olduğunu ortaya koymak ve bu konuda Fransa'da geriye gidiş gözlemlenmektedir.²⁸ Fransız halkının diğer önem verdiği konular ise; sosyal hakların korunması (yüzde 51), güvenlik (yüzde 41), göç (yüzde 36), istihdam (yüzde 34), çevre (yüzde 32) ve sosyal eşitsizliklerdir (yüzde 31).²⁹

4. Güncel Anketlerin Sonuçları

2022 yılı Ocak ayı içerisinde yapılan anketler, 2022 Fransa Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde en şanslı iki adayın Emmanuel Macron ve Marine Le Pen olduğunu, ancak Valérie Pécresse, Eric Zemmour ve Jean-Luc Mélenchon'un da hatırı sayılır desteğe sahip olduklarını ortaya koymaktadır.

OpinionWay tarafından 21-24 Ocak tarihlerinde yapılan ankete göre, ilk turda Cumhurbaşkanı Macron'un yüzde 25'le birinci olması, Valérie Pécresse'in de yüzde 17 oyla ikinci olması beklenmektedir. Diğer adaylardan Marine Le Pen yüzde 16, Eric Zemmour yüzde 14 ve Jean-Luc Mélenchon yüzde 9 oy almaktadır.³⁰ Olası Macron-Pécresse ikinci turunda ise, Macron, yüzde 46'ya karşı yüzde 54 oyla tekrar seçilmektedir. İkinci tura Marine Le Pen'in kalması halinde ise, Macron, yüzde 56 oyla tekrar Cumhurbaşkanı seçilmektedir.³¹

Ifop-Fiducial tarafından 20-24 Ocak tarihlerinde yapılan bir diğer güncel ankette de, Cumhurbaşkanı Macron, yüzde 24,5 destekle ilk turu birinci tamamlamakta, kendisini yüzde 18 oyla Marine Le Pen takip etmektedir. Pécresse'in yüzde 16,5, Eric Zemmour'un yüzde 12 ve

---

²⁸ *Les Echos* (2022), "Sondage exclusif présidentielle 2022 : le pouvoir d'achat reste la priorité numéro un des Français", 05.01.2022, Erişim Tarihi: 25.01.2022, Erişim Adresi: <https://www.lesechos.fr/elections/sondages/sondage-exclusif-presidentielle-2022-le-pouvoir-dachat-reste-la-priorite-numero-un-des-francais-1376927>.

²⁹ A.g.e.

³⁰ OpinionWay (2022), "L'INTENTION DE VOTE AU PREMIER TOUR DE L'ÉLECTION PRÉSIDENTIELLE", 25.01.2022, Erişim Tarihi: 25.01.2022, Erişim Adresi: <https://www.opinion-way.com/fr/barometre-opinionway-kea-partners>.

³¹ A.g.e.

Jean-Luc Mélenchon'un yüzde 10,5 destek aldığı görülmektedir.³² İkinci turda ise, Macron, Le Pen'e karşı yüzde 56 ile üstün gelmekte ve tekrar Cumhurbaşkanı seçilmektedir. Macron, ikinci turda Péresse ile karşı karşıya gelirse ise, yüzde 55'le seçilmektedir.³³

Ipsos'un 14-17 Ocak tarihlerinde yapılan anketinde ise, Cumhurbaşkanı Macron ilk turu yüzde 25'le ilk sırada tamamlamakta, ikinci tura kalan rakibi ise her ikisi de yüzde 15,5 destek alan Le Pen veya Péresse'den birisi olmaktadır.³⁴ Yüzde 10'u geçen diğer tek aday ise yüzde 13'le Eric Zemmour olmaktadır. Olası ikinci tur eşleşmelerinde ise, Macron Péresse'i yüzde 46'ya karşı yüzde 54, Le Pen'i ise yüzde 43'e karşı yüzde 57 oyla mağlup etmekte ve tekrar Fransa Cumhurbaşkanı seçilmektedir.³⁵

Harris-Interactive tarafından 14-17 Ocak tarihlerinde yapılan ankette de, Cumhurbaşkanı Macron ilk turu yüzde 25'le ilk sırada tamamlamakta, ikinci sıra için ise yüzde 17'deki Marine Le Pen ile yüzde 16'da kalan Valérie Péresse kıyasıya bir yarış içerisinde kalmaktadırlar.³⁶ Diğer adaylardan Eric Zemmour yüzde 14, Jean-Luc Mélenchon da yüzde 11 destek almaktadır. Macron, olası ikinci tur eşleşmelerinde Péresse'i yüzde 54, Le Pen'i yüzde 55 ve Zemmour'u yüzde 63'le geride bırakmakta ve 5 yıllığına daha seçilmektedir.³⁷

Sonuç

Sonuç olarak, 2022 Fransa Cumhurbaşkanlığı seçimleri, Cumhurbaşkanı Macron için kolay geçmesi beklenen bir seçimken, Sarı Yelekliler protestoları ve Covid-19 pandemisi gibi etkenlerle Macron'un işinin bu seçimde o kadar da kolay olmayabileceği, buna karşın genç Cumhurbaşkanı'nın tekrar seçilme ihtimalinin tüm anketlere göre oldukça yüksek olduğu söylenebilir. Macron'un yeniden seçilmesi durumunda bir daha seçilme stresi olmadan istediklerini çok daha iyi yapabileceği ve reformlarında daha kararlı davranabileceği de bu noktada belirtilmesi gereken bir husustur.

---

³² IFOP (2022), "Rolling IFOP - Fiducial 2022 pour Paris Match, LCI & Sud Radio", 24.01.2022, Erişim Tarihi: 25.01.2022, Erişim Adresi: https://www.ifop.com/wp-content/uploads/2022/01/ROL22_2022.01.24.pdf.

³³ A.g.e.

³⁴ IPSOS (2022), "ENQUÊTE ÉLECTORALE 2022 VAGUE 4", Ocak 2022, Erişim Tarihi: 25.01.2022, Erişim Adresi: https://www.ipsos.com/sites/default/files/ct/news/documents/2022-01/Rapport%20Ipsos_CEVIPOF%20LEMONDE%20FJJ%20_Enque%CC%82te%20e%CC%81lectorale%202022%20vague%204%20-%20Janvier2022.pdf.

³⁵ A.g.e.

³⁶ Harris Interactive (2022), "Baromètre d'intentions de vote à l'élection présidentielle de 2022 Vague 29", 19.01.2022, Erişim Tarihi: 25.01.2022, Erişim Adresi: <http://harris-interactive.fr/wp-content/uploads/sites/6/2022/01/EJCSQFLEA-83.pdf>.

³⁷ A.g.e.

Güncel anketler, Macron'un ilk turda yüzde 25 civarında bir oya ulaşacağını ve ikinci turda Marine Le Pen veya Valérie Pécresse karşısında yüzde 54-57 arasında bir oyla tekrar seçileceğini göstermektedir. Ancak seçime kadar geçecek olan iki aylık süreçte yaşanacak gelişmeler ve özellikle adayların tartışma programlarında göstereceği performanslar da Fransız seçmenin kararını etkileyebilecektir.

KAYNAKÇA

- Akıncı, Basri Alp (2019), “Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron’un Sarı Yelekliler Protestoları Sonrasında Fransız Halkına Mektubu”, Uluslararası Politika Akademisi, 18.01.2019, Erişim Tarihi: 25.01.2022, Erişim Adresi: <http://politikaakademisi.org/2019/01/18/fransa-cumhurbaskani-emmanuel-macronun-sari-yelekliler-protestolari-sonrasinda-fransiz-halkina-mektubu/>.
- *BBC Türkçe* (2022), “Macron: Fransa'da aşısızların hayatını zorlaştıracam”, 05.01.2022, Erişim Tarihi: 24.01.2021, Erişim Adresi: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-59876121>.
- Conseil Constitutionnel, “Constitution du 4 octobre 1958”, Erişim Tarihi: 23.01.2022, Erişim Adresi: https://www.conseil-constitutionnel.fr/sites/default/files/as/root/bank_mm/constitution/constitution.pdf.
- Elysée, “La République en actes : discours du Président de la République sur le thème de la lutte contre les séparatismes.”, 02.10.2020, Erişim Tarihi: 24.01.2021, Erişim Adresi: <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2020/10/02/la-republique-en-actes-discours-du-president-de-la-republique-sur-le-theme-de-la-lutte-contre-les-separatismes>.
- Harris Interactive (2022), “Baromètre d'intentions de vote à l'élection présidentielle de 2022 Vague 29”, 19.01.2022, Erişim Tarihi: 25.01.2022, Erişim Adresi: <http://harris-interactive.fr/wp-content/uploads/sites/6/2022/01/EJCSQFLEA-83.pdf>.
- IFOP (2022), “Rolling IFOP - Fiducial 2022 pour Paris Match, LCI & Sud Radio”, 24.01.2022, Erişim Tarihi: 25.01.2022, Erişim Adresi: https://www.ifop.com/wp-content/uploads/2022/01/ROL22_2022.01.24.pdf.
- IPSOS (2022), “ENQUÊTE ÉLECTORALE 2022 VAGUE 4”, Ocak 2022, Erişim Tarihi: 25.01.2022, Erişim Adresi: https://www.ipsos.com/sites/default/files/ct/news/documents/2022-01/Rapport%20Ipsos_CEVIPOF%20LEMONDE%20FJJ%20_Enque%CC%82te%20e%CC%81lectorale%202022%20vague%204%20-%20Janvier2022.pdf.
- Kucuk, Bahtiyar (2021), “Fransa cumhurbaşkanı adayları Valerie Pécresse: AB genişlemesi özellikle Türkiye için sona ermeli”, *Euronews*, 09.12.2021, Erişim Tarihi: 25.01.2022, Erişim Adresi: <https://tr.euronews.com/2021/12/09/fransa-cumhurbaskan-aday-valerie-pecresse-ab-genislemesi-ozellikle-turkiye-icin-sona-ermel>.
- *Les Echos* (2022), “Sondage exclusif présidentielle 2022 : le pouvoir d'achat reste la priorité numéro un des Français”, 05.01.2022, Erişim Tarihi: 25.01.2022, Erişim Adresi: <https://www.lesechos.fr/elections/sondages/sondage-exclusif-presidentielle-2022-le-pouvoir-dachat-reste-la-priorite-numero-un-des-francais-1376927>.
- *Medyascope*, “Türkiye-Fransa gerilimi ve boykot çağrısı - Konuk: Ahmet İnsel”, 27.10.2020, Erişim Tarihi: 24.01.2021, Erişim Adresi: https://www.youtube.com/watch?v=S57m_xaGvNA.
- OpinionWay (2022), “L’INTENTION DE VOTE AU PREMIER TOUR DE L’ÉLECTION PRÉSIDENTIELLE”, 25.01.2022, Erişim Tarihi: 25.01.2022, Erişim Adresi: <https://www.opinion-way.com/fr/barometre-opinionway-kea-partners>.

- Örmeci, Ozan (2019), “Chatham House’da Düzenlenen ‘Sarı Yelekliler’ Paneli”, Uluslararası Politika Akademisi, 19.02.2019, Erişim Tarihi: 25.01.2022, Erişim Adresi: <http://politikaakademisi.org/2019/02/19/chatham-houseda-duzenlenen-sari-yelekliler-paneli/>.
- Örmeci, Ozan (2019), “Sarı Yelekliler Protestolarının Analizi”, *Stratejist Dergisi*, Şubat 2019, ss. 44-49.
- Örmeci, Ozan (2020), “2020 Fransa Belediye Seçimleri: Yeşillerin Çıkışı”, Uluslararası Politika Akademisi, 03.07.2020, Erişim Tarihi: 24.01.2021, Erişim Adresi: <http://politikaakademisi.org/2020/07/03/2020-fransa-belediye-secimleri-2/>.
- Örmeci, Ozan (2020), “Fransa’da Yeni Terör Dalgası”, Uluslararası Politika Akademisi, 30.10.2020, Erişim Tarihi: 24.01.2022, Erişim Adresi: <http://politikaakademisi.org/2020/10/30/fransada-yeni-teror-dalgasi/>.
- Örmeci, Ozan & Bezmez, Temmuz Yiğit (2019), *Fransa Siyaseti ve Dış Politikası*, İstanbul: Bilgesam Yayınları.
- *Sputnik Türkiye* (2022), “Azerbaycan'ın Paris Büyükelçiliği'nden Fransız cumhurbaşkanı adayı Pecessee'e tepki”, 18.01.2022, Erişim Tarihi: 25.01.2022, Erişim Adresi: <https://tr.sputniknews.com/20220118/azerbaycanin-paris-buyukelciliginden-fransiz-cumhurbaskani-adayi-pecessee-tepki-1052862362.html>.
- Statista.com, “France: Real gross domestic product (GDP) growth rate from 2016 to 2026”, Erişim Tarihi: 24.01.2021, Erişim Adresi: <https://www.statista.com/statistics/263604/gross-domestic-product-gdp-growth-rate-in-france/>.
- The World Bank, “GDP growth (annual %) – France”, Erişim Tarihi: 24.01.2021, Erişim Adresi: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=FR>.
- *TV5 Monde* (2022), “Présidentielle 2022 en France : qui sont les candidats déclarés ?”, 19.01.2022, Erişim Tarihi: 25.01.2022, Erişim Adresi: <https://information.tv5monde.com/info/presidentielle-2022-en-france-qui-sont-les-candidats-declares-435377>.
- Willsher, Kim (2018), “May 1968 was a revolution – now the violence is just frightening”, *The Guardian*, 08.12.2018, Erişim Tarihi: 25.01.2022, Erişim Adresi: <https://www.theguardian.com/world/2018/dec/08/daniel-cohn-bendit-gilets-jaunes-macron-may-68-paris-student-protest>.